

## DADES GENERALS

## Curs acadèmic

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|--------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Tipus de curs</b>     | Màster Propi                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| <b>Nombre de crèdits</b> | 60,00 Crèdits ECTS                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| <b>Matrícula</b>         | 1.800 euros (import preu públic)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| <b>Requisits d'accés</b> | <p>Llicenciats i graduats en Història de l'Art o estudis afins.</p> <p>Llicenciats i graduats en Belles arts o estudis afins.</p> <p>Llicenciats i graduats en Pedagogia</p> <p>Llicenciats i graduats en Magisteri</p> <p>Llicenciats i graduats en Humanitats</p> <p>Professionals de l'educació en museus, educació formal i projectes comunitaris, en possessió d'una titulació universitària.</p> <p>També poden accedir, de forma condicionada a l'obtenció del títol universitari de grau en el mateix curs acadèmic, les persones a les quals els falte menys d'un 10% del creditatge per a finalitzar aquests estudis.</p> <p>El primer període de preinscripció estarà obert fins al 15 de juliol mentre que el segon període serà des de mitjan juliol fins al 3 d'octubre, i consistirà en:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- La preinscripció online aportant la documentació mínima requerida i el CV (format PDF)</li> <li>- Enviament d'un correu electrònic a maria.palau@fundacions.uv.es d'un vídeo de màxim dos minuts responnent a les preguntes: què és per a tu la mediació? Per què t'interessa realitzar aquest programa? Què penses que pots aportar?</li> </ul> <p>PERMEA pren posició quant a l'accés gràcies a la col·laboració del Consorci de Museus de la Comunitat Valenciana i la seua aportació econòmica, que permet que els participants puguem optar al curs amb un preu reduït del seu valor original de 6.000 euros.</p> <p>La docència s'adaptarà als requisits que vinguen establits per reglament Estatal i per les directrius que indique la nostra Universitat (presencial, semipresencial o on-line) que té la potència suficient per a realitzar aquesta transformació sense menyscapte de la qualitat docent</p> |
| <b>Modalitat</b>         | Presencial                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| <b>Lloc d'impartició</b> | Aula PERMEA. Centre del Carme Cultura Contemporànea                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| <b>Horari</b>            | dimecres, dijous i divendres                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|                          | Al llarg del curs es realitzaran diferents seminaris intensius i/o eixides d'estudis en cap de setmana. S'informarà del calendari d'aquests esdeveniments a l'inici del curs., de 16:00h a 20:00h                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |

## Direcció

|                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|---------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Organitzador</b> | Departament d'Història de l'Art<br>Consorci de Museus de la Comunitat Valenciana                                                                                                                                                                                                                                                |
| <b>Direcció</b>     | <p>Ester Alba Pagán</p> <p>Profesor/a Titular de Universidad. Departament d'Història de l'Art. Universitat de València</p> <p>Clara Boj Tovar</p> <p>Profesor/a. Universitat Politècnica de València</p> <p>José Campos Alemany</p> <p>Coordinador de Educación y Mediación. Consorci de Museus de la Comunitat Valenciana.</p> |

## Terminis

|                              |                   |
|------------------------------|-------------------|
| <b>Preinscripció al curs</b> | Fins a 25/09/2021 |
| <b>Data inici</b>            | Octubre 2021      |
| <b>Data fi</b>               | Desembre 2022     |

## Més informació

|                |                                                                  |
|----------------|------------------------------------------------------------------|
| <b>Telèfon</b> | 961 603 000                                                      |
| <b>E-mail</b>  | <a href="mailto:informacio@adeituv.es">informacio@adeituv.es</a> |

## PROGRAMA

- 
- El museu i els aprenentatges
  - El gir educatiu en museus i centres d'art
  - Estètica pedagògica vs mediació transformadora
  - Públics i centres d'art
  - Arquitectura institucional en els espais d'art i institucions culturals: el paper dels departaments d'educació i mediació
  - Construint discursos des de la institució museu
  - La pedagogia com a format en les pràctiques artístiques
  - Espais intersticials en la pràctica pedagògica dels centres d'art
  - Els museus i el territori: visitant, veí, ciutadà

Aquesta matèria se centra en l'anàlisi de la dimensió educativa dels museus, centres d'art i institucions culturals partir de l'observació i l'anàlisi crítica dels programes i projectes que les institucions generen, així com dels discursos i idees que transmeten i del seu paper com a agents culturals que operen sobre el territori i interpel·len a la ciutadania.

S'abordarà l'organització dels departaments d'educació i mediació, així com les estructures institucionals i les metodologies de treball entre els diferents departaments i agents implicats en el desenvolupament de les funcions del museu.

S'examinaran les estratègies dels museus en relació a la ciutadania, les col·laboracions entre museus i altres institucions i el paper dels artistes en relació als museus i els públics.

Es traçarà també un recorregut per maneres de fer institucionals perifèrics i/o alternatius tant en la seua dimensió geogràfica com quant als discursos sobre els quals operen i les metodologies que involucren.

---

#### Teories de l'art contemporani i la cultura visual

- Pràctiques artístiques segle XX i cultura visual contemporània
- L'art compromès: feminismes i alteridad en la pràctica artística contemporània.
- Visiones post-colonials en la creació artística contemporània
- Art dels nous mitjans
- Cos i acció en la creació artística
- Anàlisi i escriptura de la imatge

L'assignatura ofereix una visió panoràmica dels aspectes principals de les pràctiques artístiques contemporànies des d'una perspectiva crítica examinant els desenvolupaments històrics, filosòfics, estètics i institucionals de la cultura i l'art actual.

Planteja una aproximació al context de l'art i les seues pràctiques des d'un enfocament històric, però principalment contextual i situat amb visites a exposicions, espais d'art, projectes experimentals i especialment a través de la mirada de professionals de l'àrea (comissaris, crítics i artistes). Les activitats expositives del Consorci de Museus seran utilitzades com a casos d'estudi.

La matèria es completa amb un taller pràctic de lectura i anàlisi d'art contemporani en el qual s'exploraran les relacions entre el context cultural i els sistemes de significat, analitzant la informació i valors culturals que una obra, exposició o artefacte artístic comunica i examinant els rols que exerceixen les institucions de l'art i la cultura en la creació de sentit.

- 
- Metodologies i eines en l'educació artística
  - Desenvolupament projectual d'iniciatives i programes de mediació i educació a través de l'art
  - Pressupostos i finançament de projectes
  - Eines i tècniques de documentació de projectes
  - Comunicació en projectes de mediació i educació a través de l'art
  - Metodologies d'investigació
  - Tècniques d'anàlisi i escriptura de textos crítics

Aquesta matèria se centra en proporcionar als estudiants els recursos i eines necessàries per a dur a terme projectes experimentals i innovadors de mediació i educació a través de l'art de manera creativa i des d'una visió personal i compromesa. Durant el curs es revisaran diferents aproximacions metodològiques a la pràctica de la mediació i l'educació a través de l'art, explorant diferents formats i instruments des de l'anàlisi d'exemples i pràctiques reals. Aquests continguts es complementaran amb un taller pràctic de desenvolupament projectual involucrant tots els aspectes necessaris per a l'elaboració de propostes professionals en aquest àmbit: descriptius, conceptuals, tècnics, pressupostaris, documentals, d'arxiu i investigació. La matèria es desenvolupa també a través d'un seminari de lectura i escriptura, una eina fonamental des de la qual els professionals d'aquesta àrea poden elaborar una veu crítica per a difondre les seues propostes i posicionaments

- 
- El currículum escolar i l'educació artística en el context espanyol
  - Nous paradigmes per a l'educació artística en contextos educatius
  - Intervenció curricular: possibilitats, desafios i limitacions
  - El museu des de l'escola: no sols un recurs.
  - Artistes en centres educatius
  - Projectes col·laboratius en contextos educatius
  - Les pràctiques artístiques i els sabers de l'escola
  - Educació a través de l'art en contextos universitaris

Aquesta matèria se centra en l'educació a través de l'art en contextos de l'educació formal, indagant en com les pràctiques artístiques contemporànies es poden configurar com a instruments per a l'activació crítica del currículum escolar, la intervenció metodològica creativa, la composició de sabers i l'experimentació amb formats d'ensenyament-aprenentatge experimentals i creatius a les escoles.

La matèria analitza críticament i en profunditat els dispositius pedagògics de l'escola i el currículum com a eina de legitimació de sabers. A través de seminaris, presentacions, anàlisis de textos i estudis de cas, la matèria indaga en les dimensions polítiques i socials de l'educació formal i el paper de les pràctiques artístiques en la configuració de noves narratives per a l'escola.

Es prestarà especial atenció als espais intermedis entre àmbits educatius formals i institucions culturals i a les estratègies innovadores que involucren l'educació en museus amb els contextos escolars de manera experimental i transformadora.

- 
- Metodologies del treball col·laboratiu
  - Art públic i art col·laboratiu
  - Ètica i estètica de l'art col·laboratiu: anàlisi de casos
  - Direccionalitat, institucions i agència en els projectes col·laboratius i comunitaris
  - Col·laboració vs participació
  - Planificació de projectes comunitaris
  - Pedagogies col·lectives
  - Activisme i pràctiques artístiques contemporànies

Aquesta matèria se centra en l'anàlisi de les pràctiques comunitàries en processos tant de creació artística i art públic com de pedagogies col·lectives i pràctiques culturals autònomes i experimentals. A través d'estudis de casos s'abordarà el treball amb comunitats i la mediació social a través de les pràctiques artístiques en col·laboració amb diferents tipus d'audiències, organitzacions i territoris, a partir del treball site-specific i la investigació situada.

Es tindran en compte qüestions d'ètica i estètica de l'art comunitari a partir de l'anàlisi de projectes reals que involucren processos col·lectius i comunitats amb interessos i objectius diversos. La matèria entrarà de ple en els conflictes derivats del treball amb comunitats en relació a les narratives de l'art, la temporalitat i la direccionalitat.

L'assignatura realitzarà també un repàs a les pràctiques artístiques activistes i la seua articulació en processos socials i institucionals

- 
- Art com a valor social
  - Visions contemporànies sobre mediació i educació a través de l'art
  - Mediació, crítica institucional i nova institucionalitat
  - Pedagogies crítiques, alternatives i transformadores
  - Polítiques del cos en la mediació i l'educació a través de l'art.
  - Pràctiques feministes i post-colonials en la producció cultural.

Aquesta matèria s'organitza a partir de la consideració de l'Art i l'Educació des del seu potencial com a espais i estructures per a la formació de ciutadans crítics i emancipats. S'explorarà el valor social de les pràctiques artístiques contemporànies com a dispositius per a la construcció de narratives heterogènies i inclusives, amb capacitat per a qüestionar els relats dominants i provocar aprenentatges i intercanvis significatius.

En aquesta assignatura l'educació a través de l'art es deslliga de la formació estètica i de la producció d'objectes per a centrar-se en la seua capacitat per a qüestionar la realitat, explorar visions alternatives i construir nous imaginaris socials, participant en la construcció de les narratives institucionals i generant escenaris i experiències de participació col·lectives.

A través d'un enfocament crític, significatiu i transformador s'exploraran les funcions i finalitats de la mediació i l'educació a través de l'art i es realitzarà un recorregut pels models institucionals actuals, explorant els paradigmes i possibilitats que sorgeixen a través de la incorporació de les pedagogies crítiques al terreny de la producció cultural.

---

Aquesta assignatura comprén un període de pràctiques obligatòries en un museu, centre d'art o organització cultural, educativa i/o comunitària per a aplicar els coneixements adquirits durant el període formatiu. Durant aquesta etapa els estudiants s'integraran plenament en les activitats de mediació i educació d'aquests organismes, col·laborant en el desenvolupament de les mateixes sota la supervisió d'un tutor. En coordinació amb aquests centres i els seus responsables ocasionalment també podran dur a terme el disseny i la implementació d'accions pròpies orientades a la realització del Treball Fi de Màster.

Les pràctiques es podran realitzar en el Centre del Carmen Cultura Contemporània, en qualsevol dels centres adscrits al Consorci de Museus de la Comunitat Valenciana o bé en organismes, empreses o institucions proposades per la direcció del Màster.

Els estudiants optaran a les pràctiques del llistat de l'oferta de pràctiques, que es publicarà al desembre i indicarà el nombre de places en cada centre així com el calendari de realització i les condicions específiques de cada oferta (tasques, horaris, presencial/virtual, etc.).

---

El treball Fi de Màster és una matèria obligatòria que l'alumne ha de cursar per a l'obtenció del títol de Màster. És un projecte personal i autònom que s'orienta al disseny i desenvolupament d'un projecte real en l'àmbit de la mediació i l'educació a través de l'art que de compte dels coneixements adquirits al llarg del programa d'estudis.

Aquest treball final ha de mostrar la capacitat de l'estudiant de formular una visió personal d'aquesta àrea professional al mateix temps que articular la posada en pràctica i l'avaluació crítica d'una producció pròpia en un context real, implicant les diferents fases d'investigació i conceptualització, així com el desenvolupament del projecte i la seua posterior avaluació i comunicació pública

## PROFESSORAT

---

### **María Acaso López-Bosch**

Jefa de Educación del Museo Nacional Reina Sofía

---

### **Ester Alba Pagán**

Profesor/a Titular de Universidad. Departament d'Història de l'Art. Universitat de València

---

### **Carlos Manuel Almela Mariscal**

Asociación Hablar en Arte

---

### **Clara Boj Tovar**

Profesor/a. Universitat Politècnica de València

---

### **Ana Bonmati Alcántara**

Gestión Cultural y Patrimonio Escala Técnica Superior. Universitat de València

---

### **Luis Camnitzer**

Artista, docent i teòtic, Estats Units

---

### **José Campos Alemany**

Coordinador de Educación y Mediación. Consorci de Museus de la Comunitat Valenciana.

---

### **María Luz Cayetano Molina**

---

### **Andrea de Pascual Otero de Saavedra**

Educadora i investigadora, membre de Pedagogías Invisibles, Madrid

---

### **Jodie Dinapoli Algarra**

Educadora de museus, València

---

### **Jorge Ferreira Ouro**

---

### **María del Mar Gaitán Salvatella**

Investigador/a no Doctor/a UV A1. Universitat de València

---

### **Diego García Martínez**

Maestro en Arte. Concentración: Proyectos Culturales

---

### **Francisco García Quiroga**

---

### **Sandra García Ramírez**

---

### **Clara Harguindey Cáceres**

Asociación DESMUSEA

---

### **Mónica Hoff Gonçalves**

Artista, educadora e nvestigadora, Brasil

---

### **Ángel Felipe Jerez Moliner**

Profesor/a Titular de Universidad. Departament d'Història de l'Art. Universitat de València

---

### **María Angeles Llorente Cortés**

---

### **Neus Lozano Sanfèlix**

---

### **María Jesús Martínez Usarralde**

Profesor/a Titular de Universidad. Departament d'Educació Comparada i Història de l'Educació. Universitat de València

---

### **Jorge Luis Marzo Pérez**

---

**Yoeri Johannes Mathias Meessen**

Jefe de programas públicos y educación del Museo Boijmans van Beuningen-Rotterdam

---

**Eva Morales Gómez**

Pedagogías Invisibles

---

**Alberto Nanclares Da Veiga**

---

**María José Ortiz Romaní**

Licenciatura en Bellas Artes

---

**Aurea Margarita Ortiz Villeta**

Profesor/a Asociado de Universidad. Departament d'Història de l'Art. Universitat de València

---

**Aurea Margarita Ortiz Villeta**

Jefe Extensión y Comunicación. Instituto Valenciano del Audiovisual y la Cinematografía

---

**Carmen Oviedo Cueva**

Coordinadora. Pedagogías Invisibles

---

**Ramón Parramón Arimany**

Director d'Idensitat i director artístic del Centre d'Art Contemporani de Vic

---

**Daniel Pecharromán Calvo**

Asociación DESMUSEA

---

**José Luis Pérez Pont**

Director Gerent. Consorci de Museus de la Comunitat Valenciana CMCV

---

**Marta Pérez Soria**

Técnica Jurídica. Consorci de Museus de la Comunitat Valenciana

---

**Javier Rodrigo Montero**

Investigador cultural, creador del programa Transductors

---

**Francisco J. Rubio Perera**

---

**Aida Sánchez De Serdio Martín**

---

**Clara Solbes Borja**

Investigador/a en Formación Predoctorado FPU. Departamento de Historia del Arte. Universitat de València

---

**Nora Sternfeld**

Profesor/a. Aalto University, Helsinki

---

**Sara Torres Vega**

Profesor/a. Universidad Complutense de Madrid

---

**Luis Vives-Ferrándiz Sánchez**

Profesor Contratado Doctor.

---

## OBJECTIUS

Les sortides professionals que té el curs són:

L'educació i l'art són pilars fonamentals en la formació de l'ésser humà. És necessari crear espais i instàncies que es preocupen per oferir major visibilitat al treball de creadors amb la finalitat de sustentar la professionalització d'aquest sector. En relació a això, la Universitat de València ofereix el Màster Propi \*PERMEA, Programa experimental en mediació i educació a través de l'art.

Gràcies a aquest programa de formació és possible aprofundir i abordar de manera integral tot allò relacionat amb la creació de projectes de mediació artística, ja es tracte d'espais institucionals d'art i educació com d'una altra mena d'espais. La proposta del Màster Propi PERMEA, Programa experimental en mediació i educació a través de l'art és que existisca una perspectiva crítica i \*empoderadora de l'art diferent a l'actual.

En cursar el Màster Propi PERMEA, Programa experimental en mediació i educació a través de l'art es pretén oferir la formació necessària, teòrica i pràctica per a:

- Professionalitzar el sector de la mediació en museus i l'educació mitjançant l'art.
- Equiparar la formació dels professionals de la mediació i l'educació a través de l'art amb la d'altres professionals relacionats a la cultura.
- Definir els espais, metodologies i col·laboració entre professionals relacionats.
- Definir un àmbit de treball que s'enfoque en el compromís, la participació, el valor social de l'art i també de l'educació.
- Oferir les competències necessàries en l'àmbit de la mediació en diferents espais, des de museus fins a biennals, així com en contextos d'educació formal, acció comunitària i participació social.
- Obrir nous espais per a implementar els projectes de mediació i educació a través de l'art.
- Organitzar el primer postgrau nacional que se centra en la mediació i educació a través de l'art.

A més, el Màster Propi PERMEA, Programa experimental en mediació i educació a través de l'art està pensat per a professionals com a educadors o responsables de museus i centres d'art, comissaris o gestors culturals de projectes educatius, professionals independents en mediació i educació a través de l'art, mediadors en projectes socials i comunitaris o educadors en espais d'educació no formal.

El Màster Propi PERMEA, Programa experimental en mediació i educació a través de l'art inclou entre les matèries d'estudi l'Art contemporani, Art, educació i compromís i Institucions culturals com a dispositius pedagògics. Així mateix, es realitzaran pràctiques artístiques com a currículum crític a l'escola, Comunitat i participació, Eines i maneres de fer art i educació, així com pràctiques i el treball de fi de màster.

Dins del Màster Propi PERMEA, Programa experimental en mediació i educació a través de l'art s'inclouen classes amb professorat convidat, tallers experimentals, així com pràctiques en diferents centres d'art i museus en els quals treballa el Consorci de Museus de la Comunitat Valenciana.

El programa es desenvolupa durant 600 hores, en les quals participen professionals internacionals relacionats a l'àmbit de l'art i l'educació. D'aquesta forma, el màster ofereix eines per a dur a terme processos de mediació i educació a través de l'art, de manera investigadora, projectual i basada en la realitat.

Avantatges de realitzar el Màster Propi PERMEA:

1. Comptar amb competències en relació a l'educació a través de l'art en contextos de l'educació formal.
2. Comptar amb les capacitats que es requereixen per a l'acció comunitària i la participació social.
3. Creació d'una xarxa de treball en la mediació i l'educació a través de l'art per a docents, artistes, educadors i professionals vinculats al sector.
4. Les pràctiques permeten posar en marxa projectes propis, amb el suport de les institucions i la seua infraestructura.

## METODOLOGÍA

PERMEA s'articula a través d'una sèrie de conferències, seminaris i tallers pràctics i es desenvolupa a través d'una combinació de metodologies de tall actiu i la posada en funcionament d'eines d'aprenentatge pròpies adaptades als estudiants i al context experimental del programa d'estudis. Aquestes metodologies es basen en els següents principis:

- Concepció de l'aprenentatge com a procés que es construeix a través de l'articulació de sabers. Per a això s'és utilitzaran metodologies com a casos d'estudi, eines de pensament visual i presentacions públiques.
- Aprenentatge acte-dirigit, promovent habilitats que permeten a l'estudiant liderar el seu aprenentatge mitjançant acompanyament actiu, treball cooperatiu, debats, acte-avaluacions i tutories grupals.
- Aprenentatge basat en el món real, contextualitzant el programa d'estudis des de situacions i problemàtiques pròximes a la pràctica professional real, creant escenaris d'aprenentatge i afavorint l'articulació de xarxes de col·laboració entre professionals.